

BAARDSNUITUIL

Polypogon strigilata

(foto Wim Veraghtert)

Beschermingsstatus

Rode lijstcategorieën

Beschermingsstatus

Habitatrichtlijnsoort

Vogelrichtlijnsoort

Belangrijke leefgebieden

Korte soortbeschrijving

Soortkenmerken

De voorvleugel van deze uil (= soortengroep van nachtvlinders) heeft een wit- of grijsachtige tot reebruine grondkleur met een grijze bestuiving. Over de vleugel lopen drie diffuse bruine dwarslijnen, waarvan de golflijn licht is afgezet en de voorrand bereikt vlak bij de vleugelpunt. Een "niervlek" tekent zich vaag af en is meestal nauwelijks zichtbaar. Evenals de verwante soorten heeft deze uil een opvallende "snuif" die wordt gevormd door de lange "palpen" (= tastzintuig).

Ecologie

De vlinders verschuilen zich overdag in de vegetatie en worden pas bij schemering actief. De rups leeft vooral van verdorde bladeren die voorkomen op beschadigde takken. De rups overwintert en de verpopping vindt plaats in een losse cocon in de strooisellaag ofwel op een boomstam.

Vanaf begin mei tot begin augustus vliegt de vlinder in één generatie; de hoofdvliegtijd ligt in het voorjaar.

S6

Biotoopvereisten

De Baardsnuituil is een nachtvlinder van (oudere) loofbossen. In Duitsland wordt de soort vaak uit hakhout met eik en hazelaar gemeld. Als waardplanten komen diverse loofbomen in aanmerking, maar de soort heeft een sterke voorkeur voor eiken, eveneens els, berk en haagbeuk. De vlinders verschuilen zich overdag in de vegetatie en worden pas bij schemering actief. De rups leeft vooral van verdorde bladeren die voorkomen op beschadigde takken. De rups overwintert en de verpoping vindt plaats in een losse cocon in de strooisellaag ofwel op een boomstam.

Populatie-uitwisseling en natuurverbindingen

Het is een heel lokale soort, maar daar waar hij voorkomt, is dit vaak in grote aantallen. Een aaneensluiting van oude loofbossen bevordert de migratie maar het is onduidelijk welke afstanden de dieren kunnen overbruggen.

Voorkomen in de provincie Vlaams-Brabant

Regionale verspreiding

De Baardsnuituil is een zeer zeldzame soort die lokaal voorkomt in het zuiden van het land; vroeger ook nog gemeld in Antwerpen, maar daar na 1980 niet meer waargenomen.

In Vlaams-Brabant is een vrij grote populatie aanwezig in het Walenbos te Tielt-Winge. De kans dat er nog onontdekte populaties in grotere boscomplexen van Vlaams-Brabant aanwezig zijn, is reëel.

Inventarisatieonderzoeken

- Lokale nachtvlinderinventarisaties

Knel- en aandachtspunten

- Een homogeen bosbeheer is ongunstig vooral wanneer voorrang wordt gegeven aan naaldboomsoorten of exoten. Ook de keuze voor snelgroeiende boomsoorten, waardoor weinig oude bomen in een bos aanwezig zijn, is voor de soort nadelig.

Overzicht maatregelen

H7.1. Omvorming van homogene bossen

S6.1. Behoud of aanplant van Eik

Landschaps- en habitatgerichte maatregelen

H7.1. Omvorming van homogene bossen

Uit onderzoek van Bálint & Szabolcs (2008) blijkt dat de soortenrijkdom van macro-nachtvinders groter is in gemengde loofbossen dan in homogene loofboomaanplantingen. Het aantal van de dominant voorkomende nachtvinderssoorten ligt evenwel vaak hoger in homogene bossen dan in de gemengde

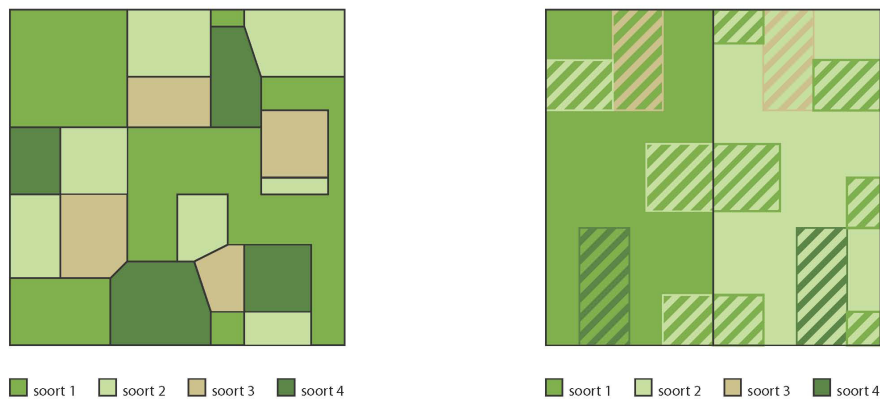
loofbossen. In dit geval zou een homogeen eikenbos in het voordeel werken van de Baardsnuituil. Niettemin krijgt een veelzijdig bosbeheer, dat gericht is op het verkrijgen van diversiteit aan bosplantensoorten en –habitats, de voorkeur omdat dergelijke bossen minder gevoelig zijn aan ziekten en andere ongunstige bosontwikkelingen die de totaliteit van de boskwaliteit kunnen aantasten.

Soortgerichte maatregelen

S6.1. Behoud of aanplant van Eik

De hogere aantallen van Baardsnuituil in eikenbestanden bevestigt de voorkeur voor de eik als waardplant. De soort is bijgevolg gebaat bij de aanplanting van Zomer- of Wintereiken, maar dit gebeurt bij voorkeur in een mengverband met andere inheemse loofboomsoorten (richtverhouding 50-70% eik t.o.v. 30-50% diverse andere soorten).

Figuur: Vereenvoudigde voorstelling van een soortgerichte maar gediversifieerde bosvorming met in dit geval Zomereik als hoofdboomsoort (= soort 1). In het eerste geval (links) wordt vertrokken van een geheel nieuwe aanplanting; in het tweede geval (rechts) wordt de omvorming gerealiseerd d.m.v. groepenkappen waarbij buiten het bestaande eikenbos nieuwe eiken samen met andere loofboomsoorten worden aangeplant en in het bestaande eikenbos groepen van andere loofboomsoorten waarvan een gedeelte van de soort die voorkomt in het aangrenzende perceel.

Financierings- en ondersteuningmogelijkheden

Algemeen

- Ondersteuning gemeentelijk natuurbeleid
- Subsidie voor de aankoop van natuurgebieden
- Landschapsteam

Soortgericht

- Bijzonder natuurbeschermingsproject

Habitatgericht

- Beheerovereenkomst perceelsrandenbeheer

Lopende initiatieven

- In Nederland vindt jaarlijks de "Nationale NachtvlinderNacht" plaats. Dit evenement loopt al enkele jaren op initiatief van de Vlinderstichting in samenwerking met de werkgroep Vlinderfaunistiek van EIS-Nederland (European Invertebrate Survey). www.nachtvlindernacht.nl/ en www.naturalis.nl/ en www.vlinderstichting.nl/ Gelijkaardige nachtvlinderinventarisaties vinden ook in Vlaanderen plaats maar worden enkel lokaal en niet landelijk georganiseerd. Nachtvlinderavonden kunnen worden aangevraagd bij Natuurpunt Educatie (www.natuureducatie.be).

Opvolgings- en evaluatiemogelijkheden

Handvangsten

Inventarisatie gebeurt het best d.m.v. nachtvangsten met behulp van kwikdamplampen of - eventueel - door overdag actief uit te kijken naar de soort in geschikt habitat (bv. door sleepvangsten in bosvegetaties).

Referenties & verdere informatie

Publicaties

- Bálint H. & Szabolcs S. (2008). Erdőállományok diverzitásának összehasonlítása az éjszakai nagylepkék alapján. Nyugat-Magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Erdőművelési és Erdővédelmi Intézet. 35 p.
- Koopmans I. (2009). Vossen en uilen: vlinders geteld. Vlinders, 4. p. 20-23.
- Maes D. (2004). The use of indicator species in nature management and policy making. The case of invertebrates in Flanders (Northern Belgium]. 295 p.
- Van Dyck H., Maes D. & Bricchau I. (2001). Toepassen van een multi-soortenbenadering bij planning en evaluatie in het Vlaamse natuurbehoud. Rapport Universiteit Antwerpen (in opdracht van Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Natuur). Wilrijk. 90 p.
- Waring P. & Townsend M. (2006). Nachtvinders. Veldgids met alle in Nederland en België voorkomende soorten. Tirion. 415 p.
- Bartsch D. e.a. (1997). Die Schmetterlinge Baden-Württembergs. Band 5: Nachtfalter III. Eugen Ulmer, Stuttgart.

Websites

- www.telmee.be
- <http://www.vlindernet.nl/vlindersoort.php?vlinderid=913>
- www.waarnemingen.be

Folders

- De Vlinderstichting. Dagvlinder of nachtvlinder? 1 p.

Advies

- Vlinderwerkgroep Natuurpunt

